

HARJUMAA MAAVARADE TEEMAPLANEERING

Lähteseisukohtade ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsuse (VTK), sh KSH tutvustav arutelu

PROTOKOLL

Kose Kultuurikeskuse tantsusaal, Kose vald, 21.03.2023
Algusega kell 18.00

Juhatas: *Julia Piilmann, Akkadian OÜ (konsultant, kaasamise ja kommunikatsiooni ekspert)*
Protokollis: *Kairi Mänd, Skepast&Puhkim OÜ (konsultant, planeerija)*

PÄEVAKORD:

1. Teemaplaneeringu (edaspidi TP) eesmärk ja vajadus –
Harry Kuivkaev, Keskkonnaministeerium (KeM), planeeringu tellija
Alan Rood, Rahandusministeerium (RaM), planeeringu tellija
2. TP meetodika – *Erki Vaguri, Inseneribüroo Steiger OÜ (planeeringu konsultant)*
3. Mõjude hindamine sh KSH VTK – *Kairi Mänd, Skepast&Puhkim OÜ (planeerija)*
4. Küsimused ja avatud arutelu

Küsimused ja arutelu:

1. **Kommentaariid ja küsimused (Kose Vallavalitsus):** Mõelda tuleks sellele, milline on puhkealade ühiskondlik vajadus Harjumaal.

Üheltpoolt on maardla kadu aga samas ka võimalus. Kas läbi TP hinnatakse erinevaid kaevandustegevuse järgseid maa-ala kasutusi? Kas on võimalik kaaluda erinevaid maakasutusi sh taastuvenergeetika lahendusi, elamuallasid? Kaevandusalade kasutus pärast kaevandust peaks olema läbi mõeldud.

Vastus (KeM): TP ei tee ettepanekuid konkreetsete kaevandusalade osas, kuidas ala pärast kaevandamist peaks kasutama. KOV saab anda korrastamissuunad. TP saab käsitleda parimaid praktikaid ja pakkuda üldisi lahendusi ning anda üldiseid suuniseid. Samas, kui KOV soovib läbi TP ka konkreetsemaid asukohapõhiseid korrastamissuuna ettepanekuid teha, saab TP seda informatiivsena välja tuua.

Vastus (konsultant): TP koostamise eesmärk on suunata ja prioritseerida kaevandustegevust et korraga ei võtaks liiga palju alasid kasutusse.

2. **Küsimus (Katrin Vene):** TP peab arvestama ka regionaalse ja piiriülese mõjuga. Arvestada tuleb, et erinevad KOV-d on seotud näiteks väljaveoteedega. Maapõueseaduse järgi lõppeb kaevandustegevus täna karjääri piiriga. Naaberomavalitsusi, kelle territooriumi läbivad vaid väljaveoteed, ei kaasata, kuna karjäär paikneb teises omavalitsuses. Oluline on teavitada regiooni kõiki omavalitsusi, keda võib mõjutada kaevandustegevus, sh juurdeveoteede ohutus ja kandevõimele. Väljaveoteede kasutamisel tuleb mõelda ka toetusmeetmete.

Vastus (konsultant): TP käsitleb ka väljaveoteede temaatikat, sh suuniseid mõjude leevendamiseks. TP on pikaajaline vaade kaevandamisvõimalustele, mistõttu saab ka riik omaltpoolt teha pikaajalisi investeeringuid kaevandamisega seotud taristusse, sh juurdeveoteedesse.

Vastus (KeM): Uue Maapõueseaduse väljatöötamise töörühmas tuleb arutada, kuidas muuta senist praktikast, sh väljaveotemaatikat. Oluline on kaasata kogukondi ja kohalikke omavalitsusi. Kaasamise praktikast tuleb paremaks muuta (seni vaid kinnistu põhine).

3. **Küsimus (Katrin Vene):** Kuidas käsitletakse olukordi, kui soovitud kvaliteetse maavara peal asub teine maavara (näiteks karjäär paikneb turba all)? Kas sellisel juhul kasutatakse ka pealmist maavara kihti?

Vastus (konsultant): See vajab kokkulepet, kas on eesmärk raba säilitada. Tuleb läbi hinnata, mis on kaevandamise mõjud ja kas kaasnevad mõjud kaaluvad üle maavara vajaduse. TP metoodika peab andma erinevatele vajadustele kaalu (mõjudele). Näiteks kui lähedale võib kaevandustegevusega minna veereziimile, et säilitada raba.

Vastus (KeM): Selliseid olukordi on Eestis mitmeid. Säästlik kasutamine eeldab, et kui soovitakse kaevandada maavara, mis jääb teise maavara alla, siis tuleb vääridada ka pealmine.

Küsimus (Katrin Vene): Kas selle sama turba näitel saab öelda, et see aitab vähendada vajadust kaevandada teistel turba aladel. Kas selline turvas võetakse arvele.

Vastus (konsultant): Maavara osas on väljastatud kvoot – uusi alasid ei saa tulla kvoodi alusel. Olemas on nimekiri turbaaladest, mis on kvoodivälised. Turbas on eksport maavara – enamus läheb välja. Kaevandamise vajadus siseriiklikult on väike. Kütte osakaal on mõned protsendid.

4. **Küsimus (Kose Vallavalitsus):** Kui põhjalikult käsitleb TP põhjavee küsimust?

Vastus (konsultant): TP mõjude hindamine ei saa minna põhjavee osas täpseks, kuna ei ole võimalik objektipõhiselt hinnata. Üldistamine on samuti keeruline, kuna põhjavee tasemed piirkondlikult on väga erinevad.

5. **Küsimus (Kose Vallavalitsus):** Kas Maapõueseadusega koos muudetakse ka teisi seadusi? Nt Planeerimisseadust?

Vastus (KeM): Uue Maapõueseaduse koostamise protsess on alanud ja hetkel on käimas välja töötamise kavatsuse etapp. Selle raames selgub kui suures ulatuses muudetakse ja millises mahus vajadus ka teisi seadusi muuta. Olulised teemad, mis vajavad muudatusi ja läbi arutamist, on kindlasti kaevandusloa andmine, sellega seotud menetlus, uuringulubade menetlus, konsessioon. Selle raames toimuvad töörühmad, kus on esindajad ka Linnade ja Valdade Liidust ning kohalikest omavalitsustest. TP vajab õiguslikku alust. Maapõueseaduse muudatus peab seda kindlasti võimaldama.

